

Orimattilan hyvinvointiraportti 2021

HyvVal 16.03.2022 § 96

Valmistelu ja lisätiedot Hyvinvointijohtaja Kristiina Hämäläinen,
kristiina.hamalainen@orimattila.fi, p. 040 740 2982

Kuntalain (410/2015) mukaan kunnan tehtävä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa järjestämällä palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Kunnan tulee tarjota mahdollisuuksia aktiiviseen ja hyvinvoivaan elämään turvallisessa, terveellisessä ja viihtyisässä toimintaympäristössä.

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ei ole tehtävänä uusi kunnille. Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistehtävä on laaja ja se edellyttää vahvaa poikkihallinnollista yhteistyötä eri toimintojen, palvelun tuottajien ja toimialojen kesken. Parhaimmillaan se on koko kuntayhteisön asia, jolloin kunnan kumppaneina ovat vapaaehtoiset, yhteisöt, järjestöt, yritykset ja seurakunnat.

Keskeistä hyvinvointityössä on yhteistyöverkostojen ja erilaisten projektien hyödyntäminen suunnittelussa, kehitettäessä ja vakiinnuttaessa aktivoivaa toimintaa, jossa erityisen tärkeää on kuntalaisten osallisuuden huomioon ottaminen ja sen vahvistaminen.

Terveystieteiden lain 12§ mukaisesti kunnassa on raportoitava terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Vuosittainen raportti Orimattilan kaupungin hyvinvoinnin toteutumisesta on tiivis kuvaus eri hallinnonalojen ja toimijoiden hyvinvointityöstä vuodelta 2021.

Hyvinvointiraportti on parhaimmillaan kuntastrategiaan pohjautuva hyvinvointipalvelujen johtamisen väline. Se kokoaa yhteen kunnan asettamat tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvointiin liittyvistä palveluista sekä kertoo oleellimmat muutokset orimattilalaisten hyvinvoinnissa edellisen vuoden ajalta. Hyvinvointiraportissa korostuu se, että yhteistyötä hyvinvoinnin edistämistyössä kehitetään entistä moniarvoisempaan ja monitoimijaisempaan suuntaan.

Hyvinvoinnin edistäminen lähtee hyvin pitkälle kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamisesta. Kunnan asukkaiden hyvinvointi on yhteydessä mm. koulutukseen, ruokapalveluihin, kaavoitukseen, vesihuoltoon, ympäristön tilaan, liikennejärjestelyihin, kulttuuriin ja liikuntapalveluihin. Turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö monipuolisten harrastusmahdollisuuksien ohella ovat keskeisiä edellytyksiä kunnan asukkaiden hyvinvoinnille. Kunnan rooli onkin toimia mahdollistajana ja kehittämisalustana, jolloin julkiset tai yksityiset palvelut sekä kolmannen ja neljännen

sektorin toiminta nivoutuvat yhteen edistään kuntalaisten hyvinvointia.

Päijät-Hämeessä on sovittu kesäkuussa 2020 kaikille kunnille yhteisistä HYTE-kärjistä, joiden ympärille on laadittu hiljan uudistetut alueelliset suunnitelmat vuosille 2021 – 2025. Lisäksi on sovittu, että kaikkien kuntien hyvinvointiraportit ja laajat hyvinvointisuunnitelmat tehdään näiden kärkien ympärille. HYTE-kärjistä on laadittu hiljan seurantaindikaattoritiedot, jotka ovat:

Liitteessä numero 1

Vuosi 2021 kului edellisen vuoden tapaan pitkälti koronapandemian jatkuvasti muuttuneiden ohjeiden, määräysten ja niiden aiheuttaman oirehoidinnan hallinnassa. Toisaalta vuosi 2021 toi Orimattilaan mukanaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi entistä vahvemman roolin hyvinvointitoimialan aloittaessa toimintansa elokuussa 2021.

Päijät-Hämeessä koronapandemian on todettu vahvistaneen ennestään vahvoja ja heikentäneen entisestään heikoimmassa asemassa olleita. Päijät-Hämeen nuoret voivat jo ennen pandemiaa Suomen heikoimmin eikä kulunut vuosi ole tilannetta parantanut.

Kokonaisuudessaan kaikki ikäluokat huomioiden maakunnassa voidaan huonommin kuin Suomessa keskimäärin. Jo ennen pandemiaa erityisesti tyttöjen kokema seksuaalinen häirintä ja ahdistelu sekä yleisesti yksinäisyys ja osattomuus, koulutusten ulkopuolelle jääneiden määrä, alueella vallitseva myönteinen suhtautuminen päihteisiin sekä ylisukupolvinen syrjäytyminen olivat merkittäviä haasteita.

Koronapandemia vahvisti suojatekijöitä perheissä, joissa perusasiat olivat arjessa kunnossa ja jotka elivät jo valmiiksi perhekeskeistä ja omatoimista elämää. Lisäksi perhe- ja työelämän yhdistämisessä kampailevien on todettu selvinneen pandemiasta hyvin.

Koronapandemia heikensi päihde- ja mielenterveyskuntoutujia ja toimeentulonsa menettäneitä, yksinasuvia, kodissaan turvattomuutta jo valmiiksi tuntevia sekä normaaleista sosiaalisista ympyröistä eroon joutuneita.

Koronapandemian selviytymiskeinoissa katse kääntyi ihmisten muutosjoustavuuteen eli resilienssiin. Pandemia loi kaikesta huolimatta uudenlaisia mahdollisuuksia yhteisöllisyyden ja luontoyhteyden kasvamiselle sekä kiusatuksi tulleille ja introverteiksi itsensä kokeneille.

Ilon aiheet 2021:

-yhä useammalla lukion 1. ja 2. luokkalaisella on läheinen ystävä (vrt. 2019)

- perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä
- yhä useampi kokee olevansa tärkeä osa koulu- ja luokkayhteisöä, % 4. ja 5. luokan oppilaista
- yhä harvempi on koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista
- yhä harvempi 8. ja 9. luokan oppilaista nuuskaa päivittäin
- lonkkamurtumien määrä 65- vuotta täyttäneillä
- toimeentulotukea saaneiden määrä 25 – 64-vuotiaiden keskuudessa

Huolen aiheet 2021:

- kaupungin nopea velkaantuminen
- lasten ja nuorten ylipaino kaikissa ikäluokissa
- erityisesti tyttöjen hyvinvointi on heikentynyt selvästi tuoreimmassa kouluterveyskyselyssä
- Move- testin tulosten heikkeneminen
- mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden määrä 25 - 64-vuotiaat / 1000 vastaavan ikäistä
- yhä useampi 8. ja 9- luokkalainen kokee yksinäisyyttä
- yhä useampi on tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista
- yhä useampi tupakoi päivittäin ja on kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista
- äänestysaktiivisuus on edelleen laskeva kuntavaaleissa

Hyvinvointijohtaja esittelee vuoden 2021 hyvinvointiraporttia kokouksessa, joka on

Liite numero 2

Esittelijä Hyvinvointijohtaja Kristiina Hämäläinen

Päätösehdotus

Valiokunta hyväksyy hyvinvointiraportin ja lähettää sen edelleen tiedoksi opetus- ja kasvatusvaliokunnalle, kaupunkikehitys- ja tekniselle valiokunnalle, vanhus- ja vammaisneuvostoon sekä hyväksyttäväksi kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustoon.

Päätös Valiokunta hyväksyy hyvinvointiraportin 2021.

Hyvinvointivaliokunta lähettää hyvinvointiraportin 2021 tiedoksi opetus- ja kasvatusvaliokunnalle sekä kaupunkikehitys- ja tekniselle toimialalle ja pyytää, että toimialat ottaisivat hyvinvointiraportissa esitetyt toimenpide-ehdotukset huomioon mahdollisuuksien mukaan toimialojen omia toimintasuunnitelmia ja -toimenpiteitä laadittaessa.

Hyvinvointivaliokunta pitää tärkeänä, että erityisesti toimenpide-ehdotuksiin liittyvät toimet olisi tärkeää kirjata kuluvan vuoden raporttia laadittaessa.

Valiokunta päättää lähettää hyvinvointiraportin 2021 tiedoksi kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle.

Kaupunginhallitus 25.04.2022 § 176

Hyvinvointiraportti on
oheismateriaalina.

Esittelijä vt. kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee hyvinvointiraportin tiedoksi ja antaa sen edelleen kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Päätös Kaupunginhallitus merkitsi hyvinvointiraportin tiedoksi ja antaa sen edelleen kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Kaupunginvaltuusto 16.05.2022 § 30

Liite nro 5

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee hyvinvointiraportin tiedoksi.

Päätös Kaupunginvaltuusto merkitsi hyvinvointiraportin tiedoksi.